

(Republika Czech)

USTAWA z dnia 29 czerwca 2001 r. o pogrzebach i zmianie niektórych ustaw

ROZDZIAŁ I – POGRZEB

Postanowienia ogólne

§1

Temat dokumentu

Niniejsza ustawa stanowi podstawę prawną sposobów obchodzenia się ze zwłokami i szczątkami ludzkimi, dokonywania balsamowania i konserwowania zwłok, kierowania krematoriami i *zarządzania* cmentarzami.

§2

Określenie zasadniczych pojęć

W rozumieniu niniejszej ustawy:

- a) **zwłoki** - za zwłoki uznaje się martwe ciało ludzkie, jego część lub martwy płód w wyniku poronienia przeznaczone do pochówku, o ile nie jest to uwarunkowane szczegółowymi przepisami prawnymi wynikającymi z potrzeb służb medycznych, naukowych lub dydaktycznych, lub spopielenie w palarni placówki służby zdrowia na podstawie szczegółowych regulacji prawnych
- b) **ludzkie szczątki** - zwłoki po pochówku,
- c) **złożenie zwłok** - w grobie lub grobowcu na cmentarzu publicznym lub ich spopielenie w krematorium
- d) **cmentarz publiczny** - obszar służący do pochówku zwłok lub złożenia spopielenych ludzkich szczątków w grobach lub grobowcach, albo też urn w specjalnych do tego przeznaczonych miejscach, albo też ich rozsypania na ławkach pamięci lub zastosowania kombinacji powyższych czynności,
- e) **miejsce grobu** - miejsce na cmentarzu przeznaczone na grób lub grobowiec, albo też oddzielne miejsce przeznaczone dla złożenia pojedynczych urn,
- f) **balsamowanie zwłok** - polega na poddaniu ludzkiego ciała zabiegom mającym na celu ograniczenie rozwoju pośmiertnych zmian wywoływanych przez bakterie gnilne lub owady.
- g) **konserwowanie zwłok** - polega na poddaniu ich zabiegom spowolniającym rozwój pośmiertnych zmian wywoływanych przez bakterie gnilne lub przez owady,
- h) **przygotowanie ludzkich zwłok** - polega na ich przygotowaniu do uroczystego złożenia w trumnę, a zwłaszcza umyciu, ogoleniu, poddaniu zabiegom kosmetycznym, ubraniu w śmiertelną koszulę i odzienie,
- i) **trumnę końcową** - tę trumnę, w której zwłoki zostaną pogrzebane,
- j) **tożsamość** - imiona i nazwiska, data urodzenia i obywatelstwo/a zmarłego,
- k) **czynności ekshumacyjne** - zarówno nierozłożonych jak i znajdujących się w stanie rozkładu szczątków ludzkich.

§ 3 Cmentarz niepubliczny

1. Specjalny obiekt przeznaczony do składania w nim wyłącznie ludzkich szczątków lub spopielenych ludzkich szczątków członków zakonów lub kongregacji, a także przestrzeń wykorzystywana przed wejściem w życie niniejszej ustawy dla składania zwłok lub spopielenych ludzkich szczątków, w zamkniętych, a zwłaszcza rodzinnych grobach, uznaje się za cmentarz niepubliczny.
2. Za cmentarze niepubliczne uznaje się także specjalne obiekty przeznaczone wyłącznie do składania zwłok członków zarejestrowanych kościołów lub związków religijnych, którym wewnętrzne przepisy lub obrzędowość uniemożliwiają pochówek zwłok lub ich spopielenie na cmentarzu publicznym. O tych uwarunkowaniach zarejestrowane kościoły i związki religijne przed założeniem nowego cmentarza niepublicznego powinny poinformować stosowny urząd powiatowy, na terenie którego zamierzają *założyć* niepubliczny cmentarz, przedłożyć mu regulamin niepublicznego cmentarza określający szczegółowo sposób grzebania zwłok i prosić o zajęcie stanowiska. Stanowisko urzędu powiatowego jest jednym z warunków uzyskania zgody na założenie obiektu.
3. Zarządzanie cmentarzem niepublicznym nie może *zagrozić* zdrowiu publicznemu. Przy zarządzaniu cmentarzem niepublicznym obowiązuje § 22 pkt. 1 - 4, za wyjątkiem pkt. 5 i § 23 pkt. 1 12.

§ 4

1. Ze zwłokami i szczątkami ludzkimi należy postępować godnie i tak, aby nie zagrażało to zdrowiu publicznemu i porządkowi publicznemu; z tych powodów zakazuje się:
 - a) przygotowywania, konserwowania i balsamowania zwłok osoby, która w momencie śmierci była zarażona dżumą, cholera, żółtą febrą, ospą prawdziwą, tyfusem płamistym i krwawą gorączką typu Lassa, Marburg i Ebola (dalej tylko "niebezpieczna choroba") lub kiedy są one w stanie daleko posuniętego rozkładu; zwłoki osoby cierpiącej na niebezpieczną chorobę mogą być złożone tylko w ostatecznej trumnie,
 - b) przechowywania i eksponowania przed pogrzebem zwłok poddawanych konserwacji lub balsamowaniu wbrew woli osoby, która dokonywała zabiegu konserwowania lub balsamowania,
 - c) eksponowania zwłok przed pogrzebem, za wyjątkiem niezakonserwowanego martwego ludzkiego ciała, które może być eksponowane w otwartej trumnie w okresie jednego tygodnia od śmierci, z wyjątkiem zakonserwowanego ludzkiego ciała, które może być eksponowane w otwartej trumnie po upływie jednego tygodnia od chwili śmierci.
 - d) usuwać ze zwłok nieusuwalne części,
 - e) obchodzić się ze zwłokami napromieniowanymi materiałami promieniotwórczymi wbrew wskazaniom Państwowego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Jądrowego,
 - f) dokonać pochówku w inny sposób niż przewidziany w § 2 c) z wyjątkiem odstępu według § 3.
 - g) przewozić zwłoki w sposób inny niż przewiduje to § 9 pkt. 1.
 - h) obchodzić się ze zwłokami lub szczątkami ludzkimi w sposób uwłaczający godności zmarłego lub poczuciu moralności pozostałych i publicznemu.
2. W przypadku śmierci na morskim statku należy postępować ze zwłokami godnie; postępowanie wobec śmierci jest regulowane specjalnymi przepisami prawnymi.
3. Placówki służby zdrowia lub zakłady opieki społecznej które:
 - a) mają urządzone oddziały patologii lub oddziały medycyny sądowej, są zobowiązane do

przekazania zwłok osobie świadczącej usługi pogrzebowe albo też innej osobie odpowiedzialnej za pogrzeb lub balsamowanie czy konserwowanie zgodnie z niniejszą ustawą, umyte, a w przypadku sekcji zwłok zszyte po jej zakończeniu, a także zapewnić osobie tej przygotowywanie zwłok w odpowiednim pomieszczeniu i przy zapewnieniu niezbędnej higieny

- b) nie mają oddziału patologii lub oddziału medycyny sądowej, muszą zapewnić osobie świadczącej usługi pogrzebowe lub balsamowanie czy konserwowanie zwłok, zgodnie z niniejszą ustawą, możliwość przygotowania zwłok w odpowiednim pomieszczeniu i przy zapewnieniu niezbędnej higieny.

Koszty poniesione przez placówkę służby zdrowia lub przez zakład opieki społecznej w związku z przechowywaniem zwłok po upływie 48 godzin od śmierci oraz ich przewozu i przechowywania po upływie tego okresu w innych placówkach pokrywa ten, kto zamówił pogrzeb według § 5 pkt. 1. Jeśli placówka służby zdrowia lub zakład opieki społecznej po upływie 48 godzin od śmierci nie może ustalić miejsca dalszego przechowywania zwłok, ani też ustalić odpowiedzialnej za to osoby, musi postępować tak, aby koszty poniesione w związku z przewozem i przechowaniem do dnia pogrzebu były najniższe. Gmina może w formie podanego do ogólnej wiadomości obwieszczenia określić sposób i warunki przewozu i okresowego przechowania zmarłych.

§5

Jeśli w okresie 96 godzin od stwierdzenia śmierci według specjalnych regulacji prawnych *żadna* fizyczna czy prawna osoba nie wyrazi chęci zorganizowania pogrzebu albo w ciągu jednego tygodnia nie zostanie ustalona tożsamość zmarłego i żadna placówka służby zdrowia na podstawie szczegółowych regulacji prawnych nie wykaże zainteresowania wykorzystaniem zwłok dla potrzeb wiedzy medycznej i badań ani dla celów dydaktycznych, pochówek powinna zorganizować gmina, na terenie której nastąpiła śmierć, zostały znalezione zwłoki lub wyładowano je ze środka transportu. Zwłoki osób o nieustalonej tożsamości mogą być pogrzebane jedynie w grobie lub grobowcu.

Osoba prawna lub fizyczna, u której zostały złożone zwłoki powinna o tym natychmiast poinformować właściwą gminę, gdyby zaistniały okoliczności według pkt. 1. Jeżeli okaże się, że chodzi o zwłoki obywatela innego państwa, gmina może odwlec jego pochówek aż do otrzymania zgody zainteresowanego państwa na jego pochówek na terytorium Republiki Czeskiej. Jeśli jednak gmina w okresie do jednego miesiąca od momentu ustalenia śmierci nie otrzyma takiej zgody, może postanowić pochówek tych zwłok, ale tylko składając je do grobu lub grobowca.

Powiatowy inspektor sanitarny może w przypadku ustalenia, że osoba w momencie śmierci była zarażona niebezpieczną chorobą, może zdecydować o sposobie postępowania ze zwłokami, a nawet zdecydować o ich spopieleniu bez względu na wolę zamawiającej pogrzeb osoby, a więc w przypadkach uwzględnionych w pkt. 1 zdaniu drugim i pkt. 2 zdaniu drugim. Odwołanie się od decyzji powiatowego inspektora sanitarnego nie może powstrzymać jej skutków.

Gmina ma prawo do rekompensaty poniesionych wydatków na pogrzeb ze strony spadkobierców zmarłego, a jeśli ich nie ma, od państwa.

ROZDZIAŁ II - USŁUGI POGRZEBOWE, BALSAMOWANIE I KONSERWOWANIE, KREMATORIUM

Dział I - Usługi pogrzebowe

§6

Świadczenie usług pogrzebowych

Świadczenie usług pogrzebowych, obejmujących czynności związane z pochówkiem, z wyjątkiem zarządzania cmentarzem, przeprowadzaniem balsamowania i konserwowania lub spopielenia zwłok lub ekshumowania ludzkich szczątków, zsypywania popiołu i umieszczania go w urnach, przewozem zwłok dla potrzeb służby zdrowia, organów policyjnych oraz innych organów karnych, jest koncesjonowaną działalnością gospodarczą.

2. Występujący o koncesję na prowadzenie zakładu pogrzebowego musi udowodnić swoje kwalifikacje zawodowe poprzez które rozumie się pomyślne ukończenie wyspecjalizowanych, zawodowych przygotowań ukierunkowanych na opanowanie zarządzania, ekonomiki i problematyki prawnej umożliwiających świadczenie usług pogrzebowych, a to:
 - a) pełne średnie, pełne zawodowe średnie, wyższe zawodowe lub wyższe wykształcenie oraz minimum trzyletnią praktykę w zawodzie, albo
 - b) wykształcenie podstawowe i minimum dziesięcioletnią praktykę w zawodzie.
3. Wyspecjalizowane przygotowanie zawodowe według pkt. 2 regulują specjalne przepisy prawne, jego treść i zasięg określa dodatkowy przepis prawny.
4. Dla otrzymania koncesji na świadczenie usług pogrzebowych potrzebna jest opinia powiatowego inspektora sanitarnego, wydawana na podstawie specjalnych regulacji prawnych. Powiatowy inspektor sanitarny wyda pozytywną opinię, jeżeli starający się o koncesję udowodni, że
 - a) urządzenia chłodnicze, których będzie używał, odpowiadają wymogom zawartym w § 7 pkt. 1, akapit e)
 - b) przygotowanie samochodów przeznaczonych do przewozu zwłok odpowiada wymogom zawartym w § 9 pkt. 1.

§7

1. Osoba świadcząca usługi pogrzebowe powinna:
 - a) mieć zawsze do dyspozycji
 - 1) przynajmniej jeden samochód przeznaczony do przewozu zwłok i dwie trumny lub dwa służące do przewozu worki ponad przeciętne codzienne zużycie, jednak minimalnie dwa samochody i cztery transportowe trumny lub worki.
 - 2) urządzenie chłodnicze do przechowywania zwłok do czasu pochówku o pojemności odpowiadającej przeciętnym trzydniowym potrzebom, minimalnie jednak na trzy miejsca.
 - b) nie omawiać spraw pochówku w obiektach służby zdrowia lub zakładów opieki społecznej; nie rozumie się przez to wyliczania kontaktów z zakładami pogrzebowymi w dostępnych w tym celu miejscach.
 - c) wstrzymywać się wobec pozostałych od szorstkiego zachowania się raniącego ich uczucia i umożliwić uczestnictwo przy uroczystościach żałobnych zarejestrowanych kościołów, związków religijnych i innych osób zgodnie z wolą osoby zamawiającej pogrzeb
 - d) po przejęciu zwłok według pkt. 2, postępować w myśl wskazówek zawartych na

karcie zgonu martwego sporządzonych przez urzędnika państwowego lub inny administracyjny organ karny upoważniony do tego według szczegółowej regulacji prawnej.

- e) Do pogrzebu przechowywać zwłoki wyłącznie w urządzeniach chłodniczych zapewniających trwałą temperaturę w granicach od 0 do +2 stopni Celsjusza, a w przypadku, gdy między ustaleniem przez lekarzy przyczyn śmierci do pochówku będzie dłuższy niż jeden tydzień albo gdy wymaga tego stan zwłok, zapewnić w chłodni stałą temperaturę poniżej -10 stopni Celsjusza.
2. Osoba świadcząca usługi pogrzebowe ma prawo przejąć zwłoki w celu zamówionemu ich pochówkowi tylko wtedy, gdy o śmierci zawiadomiono go:
 - a) kartą zgonu wypełnioną przez dokonującego oględzin lekarza, w przypadku dokonania sekcji zwłok uzupełnioną o dodatkowe adnotacje dokonującego sekcji lekarza postępującego według wskazówek zawartych na tej karcie.
 - b) w przypadku podejrzenia o dokonanie karalnego czynu związanego ze śmiercią oprócz dokumentów wspomnianych w podpunkcie a), pisemną zgodą urzędnika państwowego lub innego organu odpowiedzialnego za politykę karną, który jest do tego uprawniony zgodnie z odpowiednim przepisem prawnym.

§ 8

Przewóz zwłok

1. Osoba świadcząca usługi pogrzebowe powinna zapewnić, aby zwłoki przewożone na miejsce pochówku lub wystawienia były zawsze w ostatecznej trumnie ubrane, w innych przypadkach mogą być przechowywane w trumnach transportowych lub w transportowych workach. Zarówno te trumny jak i transportowe worki powinny być tak *zaznaczone*, aby nie mogło dojść do zamiany zwłok w nich się znajdujących. Oznaczenie trumny i transportowego worka musi odpowiadać dokumentacji wystawionej przez dokonującego oględzin lekarza.
2. O ile przewóz niezakonserwowanych lub niezabalsamowanych zwłok trwa dłużej niż 8 godzin i jest na odległość dalszą niż 500 km wówczas osoba świadcząca usługi pogrzebowe musi zapewnić, aby zwłoki były przechowywane w hermetycznej trumnie, albo też przechowywane w urządzeniu chłodniczym.
3. O ile osoba świadcząca usługi pogrzebowe zapewnia przewóz zwłok po naziemnych szlakach komunikacyjnych za pośrednictwem innego przewoźnika musi *zawrzeć* z nim umowę przewozową zakładając, że przewoźnik ten zapewni przewóz środkiem transportu odpowiadającym wymogom zawartym w § 9 pkt. 1.

§ 9

1. Zwłoki mogą być przewożone naziemnymi szlakami komunikacyjnymi jedynie w specjalnym samochodzie odpowiadającym tym celom według wymogów szczegółowego przepisu, albo samochodem ze skrzyniową karoserią. Skrzyniowa karoseria może mieć charakter stałej nadbudowy, albo oddzielnej skrzyni. W przypadku oddzielnej skrzyni przestrzeń przeznaczona dla załogi samochodu powinna być oddzielona od przestrzeni przeznaczonej do przewozu zwłok stałym przepierzeniem. W skrzyniowych samochodach wolno przewozić zwłoki w specjalnych, stałych lub wymiennych, nadbudowach i kontenerach umieszczonych w przestrzeni przeznaczonej dla przewożenia towarów, które muszą być, łącznie z ich umieszczeniem i umocowaniem, każdorazowo sprawdzane. Przestrzeń ładunkowa specjalnego samochodu przeznaczonego do przewozu zwłok albo przestrzeń

skrzyni samochodu, stałe lub wymienne nadbudowy lub kontenery, w których mają być przewożone zwłoki, muszą być wykorzystywane wyłącznie do przewozu zwłok w trumnach lub workach transportowych, muszą być wyposażone w oświetlenie i potrzebne dla umocowania trumien i worków transportowych uchwyty.

2. Przewozu zwłok osoby, która w momencie śmierci była zarażona niebezpieczną chorobą, można dokonać jedynie za uprzednim zezwoleniem Powiatowego Inspektora Sanitarnego.
3. Przewóz zwłok podporządkowany zasadom międzynarodowych umów, do których przestrzegania jest zobowiązana Republika Czeska, dokonuje się w myśl zasad przyjętych w tych umowach. Pismo przewodnie dotyczące przewozu zwłok, potrzebne według stosownej międzynarodowej umowy, wydaje Powiatowy Inspektor Sanitarny.
4. W przypadku śmierci na terytorium państwa, które nie jest zobowiązane stosowną międzynarodową umową, potrzebna jest zgoda misji dyplomatycznej lub odpowiedniego konsulatu reprezentującego interesy Republiki Czeskiej zarówno przewóz na terenie Republiki Czeskiej, jak i przewóz przez nie. Zgoda może być wydana po przedłożeniu karty zgonu oraz potwierdzenie tego, że przeciw przewozowi nie ma przeciwwskazań zarówno ze ściśle prawnego punktu widzenia, jak i zdrowotnego, zwłaszcza, jeśli osoba, która ma być przewieziona nie była w momencie śmierci zakażona niebezpieczną chorobą.

Dział II –Balsamowanie i konserwacja

§ 10

1. Balsamowanie i dokonywanie konserwacji jest koncesjonowaną działalnością gospodarczą.
2. Osoba występująca o koncesję na balsamowanie i dokonywanie konserwacji musi udowodnić swoje kwalifikacje zawodowe, przez które rozumie się pomyślne ukończenie wyspecjalizowanego szkolenia zawodowego w dziedzinie problematyki dotyczącej balsamowania i konserwacji, a więc:
 - a) wyższe wykształcenie w dziedzinie medycyny ogólnej
 - b) stopień bakałarza w zawodach medycznych
 - c) średnie wyższe wykształcenie w dziedzinach medycznych: dyplomowana pielęgniarka ogólna, dyplomowana pielęgniarka w dziedzinie pediatrii, pielęgniarka w oddziale intensywnej opieki medycznej, akuszerka, albo
 - d) pełne średnie wykształcenie zawodowe w zawodach medycznych: pielęgniarka ogólna, pielęgniarka dzieci i asystentka przy porodach.
3. Wyspecjalizowane przygotowanie zawodowe według pkt. 2 jest zapewnione przez regulamin służbowy, którego treść i zakres stanowią odpowiednie regulacje prawne.
4. Dla udzielenia koncesji zezwalającej na balsamowanie i prowadzenie konserwacji niezbędna jest opinia Powiatowego Inspektora Sanitarnego kierującego się szczegółowym regulaminem prawnym. Powiatowy Inspektor Prawny wyda pozytywne oświadczenie jeśli występujący o koncesję udowodni, że wyposażenie, którego będzie używał do balsamowania i konserwacji nie jest w sprzeczności z wymogami ochrony zdrowia publicznego.

§ 11

Osoba przeprowadzająca balsamowanie i konserwację

- a) powinna w kontaktach z osobami postronnymi zachować się z szacunkiem wobec ich uczuć
- b) uprawniona jest do przyjęcia zwłok przeznaczonych do balsamowania lub konserwacji tylko wtedy, gdy o ich śmierci dowodzi karta zgonu wystawiona przez lekarza dokonującego

oglądu, a w przypadku podejrzenia o dokonanie w związku ze śmiercią czynu karalnego oprócz tego niezbędna jest zgoda na piśmie urzędnika państwowego lub innego organu odpowiedzialnego za sprawy karne, który jest ku temu uprawniony specjalną regulacją prawną.

Dział III

§ 12

Krematorium

1. Krematorium wolno zbudować na podstawie lokalnej decyzji, której skutkiem jest wydanie zezwolenia na budowę; uczestniczy w tym zawsze Powiatowy Inspektor Sanitarny i Urząd Ochrony Środowiska.
2. Ochronną strefę wokół krematorium ustala się o szerokości co najmniej 100 metrów. Urząd budowlany może w tej strefie zakazać lub ograniczyć budownictwo, zmianę jego charakteru, jeżeli zagrażałoby ono eksploatacji krematorium, albo jego eksploatacja mogłaby im zagrozić.
3. Właściciel terenu zajętego przez ochronną strefę ma prawo uzyskania rekompensaty za ograniczenie użytkowania tego terenu. Koszty związane z technicznymi przygotowaniem w strefie ochronnej oraz rekompensatę za udowodnione ograniczenia w użytkowaniu terenu w strefie ochronnej ponoszą wspólnie budowniczcy i eksploataccy krematorium.

§ 13

Eksploatacja krematorium

1. Eksploatacja krematorium, obejmująca spopielenie zwłok lub ekshumowanych ludzkich szczątków i wynikające stąd czynności, oraz przechowywanie zwłok, obróbka popiołu i sypanie go do urn i ich przekazywanie, jest koncesjonowaną działalnością gospodarczą.
2. Występujący o koncesję na eksploatację krematorium musi udowodnić swoje zawodowe kwalifikacje, przez które rozumie się pomyślne ukończenie wyspecjalizowanych zawodowych przygotowań mających na celu opanowanie problematyki wynikającej z eksploatacji krematorium, a to:
 - a) pełne średnie, pełne średnie zawodowe, wyższe zawodowe lub wyższe wykształcenie i minimalnie trzyletnia praktyka w zawodzie eksploatacji krematorium, lub
 - b) wykształcenie podstawowe i minimalnie dziesięcioletnia praktyka w dziedzinie eksploatacji krematorium
3. Specjalistyczne zawodowe przygotowanie według pkt. 2 zapewnia szczególna regulacja prawna, której treść i zapis określa załączony regulamin
4. Do udzielenia koncesji na eksploatację krematorium niezbędna jest opinia Powiatowego Inspektora Sanitarnego wydawana na podstawie specjalnej regulacji prawnej. Powiatowy Inspektor Sanitarny wyda pozytywną opinię, jeśli starający się o koncesję udowodni, że urządzenia chłodnicze, których będzie używał do przechowywania zwłok przed spopieleniem odpowiadają warunkom ustanowionym w § 7 pkt. 1 akapit c).

§14

1. Osoba eksploatująca krematorium jest uprawniona do przejęcia zwłok celem ich spopielenia jedynie wtedy, jeśli śmierć została stwierdzona w karcie zgonu

wystawionej przez dokonującego oglądu lekarza, a w przypadku przeprowadzenia sekcji zwłok uzupełnionej o odpowiednie uwagi lekarza, który sekcję przeprowadził; w przypadku podejrzenia o dokonanie w związku ze śmiercią czynu karalnego oprócz tego niezbędna jest zgoda na piśmie urzędnika państwowego lub innego organu odpowiedzialnego za sprawy karne, który jest do tego uprawniony specjalną regulacją prawną.

2. Osoba eksploatująca krematorium jest zobowiązana do tego, aby:
 - a) spopielać w krematorium wyłącznie ludzkie zwłoki lub pochodzące z ekshumacji ludzkie szczątki
 - b) przed rozpoczęciem eksploatacji wydać regulamin krematorium, który musi być zatwierdzony przez Powiatowego Inspektora Sanitarnego i eksploatować krematorium zgodnie z tym, regulaminem oraz szczegółowymi przepisami prawnymi
 - c) w kontaktach z otaczającymi ludźmi unikać drażniącej ich uczucia szorstkości, a przy obrzędach żałobnych umożliwić uczestnictwo w nich zarejestrowanych kościołów, związków religijnych innych instytucji i osób prawnych wedle woli osoby zamawiającej pogrzeb.
 - d) zwłoki przeznaczone do kremacji przechowywać wyłącznie w urządzeniu chłodniczym, spełniającym wymogi przedstawione w § 7 pkt. 1 akapit e).
 - e) zapewnić, aby trumna z ludzkimi szczątkami przed wsunięciem jej do pieca kremacyjnego, opatrzona była niezniszczalną przez ogień sygnaturą, zawierającą numer rejestracyjny zgodny z prowadzoną ewidencją zwłok ludzkich szczątków.
 - f) zebrać pozbawiony metalowych elementów i innych niezniszczalnych przez ogień przedmiotów popiół wraz z sygnaturą wspomnianą w akapicie e). Umieścić go w trwale zamykanej urnie, którą należy oznaczyć numerem rejestracyjnym odpowiadającym prowadzonej ewidencji zwłok i szczątków ludzkich, nazwiskiem i imieniem zmarłego, miejscem i datą jego urodzin, śmierci i spopielenia
 - g) przekazać za pisemnym pokwitowaniem sądowi właściwemu dla rozsądzania spraw spadkowych, jako spadek, przedmioty znalezione wśród spopielenych ludzkich szczątków, które, jak można przypuszczać z karty zgonu zmarłego, są stopem drogich metali
 - h) wezwać do przejęcia i przekazać osobie fizycznej lub prawnej, która zamówiła pogrzeb, lub osobie do tego upoważnionej, w sposób i w terminie określonym przez regulamin krematorium urnę z prochami; jeżeli osoba taka w okresie 12 miesięcy od daty spopielenia nie odbierze urny od osoby eksploatującej krematorium, osoba ta ma prawo złożyć zmieszane z ziemią szczątki we wspólnym grobie na publicznym cmentarzu.

§15

1. W regulaminie krematorium osoba eksploatująca krematorium według § 14 pkt. 2 akapit b), określa:
 - a) sposób przyjmowania zwłok i szczątków ludzkich do spopielenia, włącznie z rodzajem trumny, w jakiej możliwe jest spopielenie
 - b) sposób ewidencji zwłok i szczątków ludzkich przeznaczonych do spopielenia
 - c) sposób przechowywania zwłok i szczątków ludzkich
 - d) warunki spopielenia zwłok i szczątków ludzkich
 - e) sposób przechowywania zwłok i szczątków ludzkich
 - f) przechowywanie i przekazywanie urn.
2. Osoba eksploatująca krematorium prowadzi ewidencję zwłok i szczątków ludzkich, które były jej przekazane celem spopielenia, zawierająca zwłaszcza:
 - a) nazwisko i imię zmarłego

- b) miejsce i datę jego urodzenia oraz śmierci
- c) numer ewidencyjny (odpowiednik polskiego PESEL)
- d) data przejęcia zwłok lub szczątków ludzkich w celu ich spopielenia łącznie z numerem ewidencji
- e) data spopielenia
- f) spis przedmiotów w rozumieniu § 14 pkt. 2 akapit g) o ile zostały odnalezione i data przekazania ich sądowi
- g) data wezwania do przejęcia urny i data wydania lub odesłania urny wraz z nazwiskami, imionami i adresami odbiorców, lub, jeśli urna nie została przejęta zgodnie z par. 14 ustęp 2 akapit h. data i miejsce, gdzie spopieleno szczątki ludzkie zostały złożone we wspólnym grobie

ROZDZIAŁ III - CMENTARZ PUBLICZNY

§ 16

1. *Zarządzanie* publicznym cmentarzem jest służbą publiczną sprawowaną przez gminę samodzielnie lub przez zarejestrowany kościół albo związek religijny dalej zwany „zarządcą cmentarza”. Jeśli gmina nie może zapewnić założenia publicznego cmentarza na terenie swojego działania wówczas powinna zapewnić istnienie cmentarza na terenie innej gminy w okolicy na podstawie umowy z osobą zarządzającą tym cmentarzem.
2. Jeśli w momencie wejścia w życie niniejszej ustawy gmina zarządzała cmentarzem znajdującym się na gruncie należącym do kościoła lub związku religijnego ma prawo wykorzystywania tego cmentarza nadal. W takim przypadku zarejestrowany kościół lub związek religijny w okresie sześciu miesięcy od wejścia w życie niniejszej ustawy może gminę poinformować na piśmie, że *zamierza sama zarządzać* cmentarzem i wzywa ją do zmiany umowy wynikającej ze zmiany zarządcy cmentarza. Jeśli jednak zarejestrowany kościół lub związek religijny w określonym czasie nie wystąpi do gminy o zmianę zarządcy cmentarza, wówczas będzie mogła to uczynić najwcześniej za 10 lat od wejścia w życie niniejszej ustawy. Zmiana zarządcy cmentarza nie może spowodować zakłóceń w jego funkcjonowaniu.

§ 17

Zakładanie publicznego cmentarza

1. Publiczny cmentarz można założyć na wniosek gminy albo zarejestrowanego kościoła albo związku religijnego jedynie na stanowiących ich własność gruntach na podstawie decyzji o przydziale tych gruntów i wynikającego z tego powodu zezwolenia na budowę, a jeśli według szczegółowego przepisu wymagane jest; niezbędna jest także opinia Powiatowego Inspektora Sanitarnego oraz urzędu zajmującego się gospodarką wodną. Jeśli częścią publicznego cmentarza mają być groby wówczas gmina lub zarejestrowany kościół lub związek religijny powinny oprócz podstaw przewidzianych szczegółowym przepisem prawnym przedłożyć także wyniki badań hydrogeologicznych z których wynika, że grunt jest odpowiedni dla takiego rodzaju pochówków. Dla kopania grobów, budowy nagrobków i urządzeń cmentarnych na publicznym cmentarzu nie jest wymagane ani zezwolenie, ani zgłaszanie ich według szczegółowych przepisów.
2. Pasma ochronne wokół publicznych cmentarzy tworzy się w szerokości co najmniej 100 metrów. W tym paśmie ochronnym urząd budowlany może zakazać, albo ograniczyć prowadzenie budów, zmienić ich charakter i sposób użytkowania, gdyby

zagrażało im funkcjonowanie cmentarza, albo gdyby mogły one zagrozić normalnemu funkcjonowaniu cmentarza, lub zakłócić jego godny charakter.

3. Właściciel gruntów znajdujących się w paśmie ochronnym ma prawo do rekompensaty za nakazane mu ograniczenia w wykorzystaniu tego gruntu. Koszty związane z technicznymi przygotowaniem ochronnego pasa i rekompensaty za nakazane ograniczenie w wykorzystywaniu gruntów w paśmie ochronnym ponosi *zarządca* cmentarza.

§ 18

Zarządzanie cmentarzami publicznymi

1. *Zarządzanie* cmentarzem obejmuje prowadzenie wykopów przy pochówkach i ekshumacji, pochówki, przeprowadzanie ekshumacji, przechowywanie i rozsypywanie spopielenych ludzkich szczątków, administrowanie i utrzymywanie cmentarza, łącznie z troską o komunikację i okoliczną zieleń, wynajmowanie miejsc na groby i prowadzenie wynikającej stąd ewidencji.
2. Jeśli *zarządca* cmentarza powierza jego administrowanie innej osobie fizycznej lub prawnej, wówczas obowiązki *zarządzania* cmentarzem określone w niniejszej ustawie przechodzą na tę osobę.
3. Do *zarządzania* cmentarzem i zmianom regulaminu cmentarza potrzebna jest uprzednia zgoda terytorialnie właściwego urzędu powiatowego. Urząd powiatowy wydaje taką zgodę w założeniu, że regulamin cmentarza opracowany został zgodnie z wymogami niniejszej ustawy, nie jest w sprzeczności z ochroną porządku publicznego, określony w regulaminie cmentarza okres mineralizacji odpowiada badaniom hydrologicznym oraz stanowisko powiatowego inspektora sanitarnego i ewentualnie umowa między zarządcą cmentarza, a osobą prawną lub fizyczną, zapewniającą działania wynikające z *zarządzania* cmentarzem odpowiadają wymogom określonym w pkt. 2.
4. *Zarządca* cmentarza zobowiązany jest przedłożyć urzędowi powiatowemu wszelkie dokumenty, jakie ten sobie *zażyczy*.

§ 19

Regulamin cmentarza

1. Zarządca cmentarza w sprawowaniu swoich obowiązków kieruje się regulaminem cmentarza.
2. Regulamin cmentarza stwarzający równorzędne warunki negocjowania warunków dzierżawy miejsca grobu wszystkim obywatelom, musi być podany do wiadomości publicznej w miejscu przeznaczonym do tego celu na cmentarzu. W regulaminie cmentarza jego *zarządca* szczególnie dokładnie wyjaśnia :
 - a) zakres świadczonych na cmentarzu usług łącznie z ustalaniem rodzajów trumien składanych w grobach i grobowcach,
 - b) jeśli częścią składową cmentarza są groby, okres mineralizacji ludzkich zwłok w nich składanych ustala się zgodnie z § 22 pkt. 2.
 - c) obowiązki osób odwiedzających cmentarz wynikające z regulaminu cmentarza i potrzeby zachowania godności tego miejsca, oraz sposób i zasady używania urządzeń cmentarza /np. domów pogrzebowych/, o ile takie unormowania są potrzebne,
 - d) obowiązki zarządcy cmentarza i innych osób pełniących funkcje wynikające z potrzeb właściwego funkcjonowania cmentarza,
 - e) obowiązki dzierżawcy miejsca grobu, szczególnie jeśli chodzi o zakres prac porządkowych na miejscu grobu,

- f) czas otwarcia cmentarza dla osób go odwiedzających
- g) ograniczenie wynikające z decyzji władz lokalnych dot. założenia cmentarza
- h) jeśli cmentarz zarządzany jest za pośrednictwem osoby prawnej lub fizycznej, informacja o tym wraz z podaniem do wiadomości publicznej jej nazwiska i adresu, jeśli chodzi o osobę fizyczną, albo nazwy i siedziby, jeśli chodzi o osobę prawną.

§ 20

Zarządca cmentarza zobowiązany jest:

- a) zarządzać cmentarzem zgodnie z podanym do wiadomości publicznej regulaminem cmentarza, niniejszą ustawą i szczegółowymi przepisami prawnymi,
- b) stwarzać równorzędne warunki przy negocjonowaniu dzierżawy miejsca grobu każdemu dzierżawcy,
- c) w kontaktach z osobami postronnymi zachować zrozumienie dla ich uczuć i przy obrzędach żałobnych umożliwić uczestnictwo zarejestrowanych kościołów, związków religijnych i innych osób zgodnie z życzeniem osób, które zamówiły pochówek,
- d) prowadzić ewidencję wynikającą z zarządzania cmentarzem,
- e) w przypadku, gdy ludzkie zwłoki nie są po upływie ustalonego okresu mineralizacji zmineralizowane, niezwłocznie zapewnić odpowiednie dokumenty dla ustanowienia okresu mineralizacji w rozumieniu § 22 pkt. 2 i na ich podstawie przedstawić wniosek o ustanowienie nowego okresu mineralizacji, wystąpić o opinię w tej sprawie do powiatowego inspektora sanitarnego i na podstawie tej opinii skorygować we właściwy sposób regulamin cmentarza,
- f) w przypadku zakazu dokonywania pochówków bezzwłocznie w formie pisemnej poinformować o tym dzierżawców miejsc na groby, o ile znane są ich adresy, i równocześnie poinformować o tym zakazie opinię publiczną, m.in. w miejscu przeznaczonym na to na cmentarzu / tablica ogłoszeń /
- g) w przypadku likwidacji cmentarza :
 - 1) poinformować na piśmie dzierżawców miejsc na groby o podjęciu działań według § 24 pkt. 1, o ile znane są ich adresy i równocześnie informację tę podać do wiadomości publicznej, m.in. w miejscu przeznaczonym na to na cmentarzu, poinformować na piśmie dzierżawców miejsc na groby o wydaniu decyzji według § 24 pkt. 1 i o dacie do której ma zostać zlikwidowany cmentarz, o ile znane są ich adresy, a równocześnie podać tę informację do wiadomości publicznej w miejscu przeznaczonym na to na cmentarzu,
 - 2) ile dzierżawcy miejsc na groby przed podaniem do wiadomości publicznej dniem likwidacji cmentarza nie przemieszczą ludzkich szczątków na inny cmentarz, zostawić na miejscu niespopielone ludzkie szczątki, urny *zabrać*, a znajdujące się w nich ludzkie szczątki złożyć we wspólnym grobie na innym cmentarzu, albo dozwolone jest zmieszanie ich z ziemią.
 - 3) jeśli zarządcą cmentarza jest gmina, winna poinformować właściciela grobowca lub innego wyposażenia grobu, że jeżeli właściciel nie usunie ich do dnia likwidacji cmentarza i o ile w okresie do 1 roku po te *rzeczy* się nie zgłosi, będzie się je traktować jako *rzeczy* porzucone; o ile zarządcą cmentarza nie jest gmina, winna ona przekazać to mienie gminie
 - 4) łącznie z adresem właściciela grobowca lub innego wyposażenia grobu. Gmina informując o tym właściciela, że o ile do 1 roku po te *rzeczy* się nie zgłosi, będą one traktowane jako *rzeczy* porzucone.
 - 5) jeśli zlikwidowany cmentarz ma być wykorzystany do celów wymagających pogłębienia

terenu, należy zapewnić, aby wszystkie szczątki ludzkie były usunięte i złożone do wspólnego grobu na innym cmentarzu, a znalezione przedmioty, o których przypuszcza się, że są zrobione z cennych metali lub przedmioty, które mają wartość kulturalno-historyczną, pozostawione w grobach lub grobowcach, traktować podobnie, jak w punkcie 4

- 6) ile na cmentarzu są „łęki pamięci”, należy zapewnić przeniesienie ich trawnika i ziemi na inny cmentarz.

§ 21

Ewidencja wynikająca z zarządzania cmentarzem

Ewidencja wynikająca z zarządzania cmentarzem prowadzona według § 20 akapit d) zawiera następujące dane:

- a) nazwisko i imię osoby, której szczątki złożone są na cmentarzu,
 - b) miejsce i data urodzenia oraz śmierci,
 - c) numer rejestracyjny / odpowiednik polskiego PESEL /
 - d) data złożenia ludzkich zwłok lub spopielenych ludzkich szczątków na cmentarzu wraz z określeniem miejsca grobu i głębokości pochówku; w przypadku spopielenych ludzkich szczątków sposób złożenia ich popiołów, a w przypadku ich rozsypania, miejsca ich rozsypania.
 - e) zapis o niebezpiecznej chorobie, o ile osoba, której ludzkie szczątki zostały złożone w grobie lub w grobowcu, była tą chorobą *zarażona*,
 - f) nazwisko, imię, adres stałego zamieszkania i numer rejestracyjny /PESEL/ dzierżawcy miejsca na grób jeśli chodzi o osobę fizyczną, albo handlowy tytuł lub nazwa firmy, siedziba i numer identyfikacyjny dzierżawcy miejsca na grób, o ile chodzi o osobę prawną,
 - g) data zawarcia umowy dzierżawnej i czas jej trwania łącznie z danymi o zmianie tej umowy
 - h) zapis o okolicznościach uwzględnionych w § 29 pkt. 4 i 5, o ile takie miały miejsce,
 - i) dane o urządzeniach grobu w konkretnym miejscu grobu,
 - j) dane o okoliczności uwzględnionej w § 20 akapit e) o ile miała miejsce,
 - k) dane o *zakazie* pochówku i czasie jego trwania, o ile został wydany
 - l) w przypadku likwidacji cmentarza dane o okolicznościach uwzględnionych w § 20 akapit g) pkt. od 3 do 6, o ile miały miejsce
3. Zarządca cmentarza przy opracowaniu szczególnych danych wprowadzanych do ewidencji, w związku z zarządzaniem cmentarzem, postępuje według szczegółowych praw /np. ustawy o ochronie danych osobowych/.

§ 22

Składanie zwłok ludzkich i ich ekshumacja

1. Groby służące składaniu zwłok ludzkich muszą spełniać następujące wymogi :
 - a) ich głębokość dla ludzi dorosłych i dzieci w wieku powyżej 10 lat powinna wynosić co najmniej 1,5 metra, a dla dzieci w wieku poniżej 10 lat co najmniej 1,2 metra,
 - b) dno grobu musi znajdować się co najmniej 0,5 metra powyżej zwierciadła wody gruntowej,
 - c) boczne odstępy między poszczególnymi grobami powinny wynosić co najmniej 0,3 metra,
 - d) trumna zawierająca zwłoki ludzkie po złożeniu do grobu musi być zasypana warstwą ziemi wynoszącą co najmniej 1,2 metra.

2. Niespopielone zwłoki ludzkie mogą być złożone do tego samego grobu po upływie okresu mineralizacji, który biorąc pod uwagę strukturę gruntu, musi trwać minimalnie 10 lat. Konkretny okres trwania mineralizacji określa zarządca w regulaminie cmentarza na podstawie wyników badań hydrogeologicznych i wymaganej opinii powiatowego inspektora sanitarnego.
3. Przed upływem okresu mineralizacji mogą być złożone inne ludzkie zwłoki, o ile można je umieścić na poziomie uprzednio złożonych ludzkich zwłok, a warstwa uleżącej ziemi nad trumną będzie grubości co najmniej 1 metra,
4. Przed upływem okresu mineralizacji szczątki ludzkie mogą być ekshumowane na żądanie dzierżawcy / miejsca na grób / jedynie za zgodą powiatowego inspektora sanitarnego, albo kiedy zarządzi ekshumację / w postępowaniu karnym /przewodniczący zespołu orzekającego lub przedstawiciel państwa. Koszty ekshumacji pokrywa ten, kto jej zażądał: *zarządca* cmentarza zapewni takie funkcjonowanie cmentarza w czasie ekshumacji, aby nie został naruszony porządek publiczny i aby było wykluczone przeniesienie możliwej infekcji.
5. O ile ludzkie szczątki złożone są w grobowcu wówczas o tym czy w czasie ich przemieszczania powinna być otworzona trumna decyduje powiatowy inspektor sanitarny.
6. Spopielone szczątki ludzkie można złożyć na cmentarzu wyłącznie za zgodą zarządcy cmentarza i w sposób, który odpowiada warunkom obowiązującym na danym cmentarzu.

§ 23

Zakaz dokonywania pochówku

1. W przypadku, gdy dalsze pochówki mogą zagrozić zdrowiu publicznemu lub gospodarce wodnej, o *zakazie* dokonywania pochówków na części cmentarza lub na całym jego obszarze może zadecydować odpowiedni organ państwowy.
2. Na cmentarzu, gdzie zakazane jest dokonywanie pochówków ludzkich zwłok do grobów według ustępu 1 wolno nadal grzebać w inny sposób, o ile organ, który zdecydował o zakazie pochówków, nie zdecydował inaczej.
3. Zarządca cmentarza zobowiązany jest niezwłocznie poinformować stosowny urząd powiatowy o *zakazie* dokonywania pochówków.

§ 24

Likwidacja cmentarza

1. Cmentarz może być zlikwidowany jedynie w interesie publicznym, i na podstawie decyzji odpowiedniego terytorialnie urzędu powiatowego, który jednocześnie ogłasza zakaz dokonywania pochówków, o ile to niezbędne. Cmentarz może być zlikwidowany po upływie wszystkich okresów dzierżawionych miejsc, jednakże nie wcześniej niż po upływie okresu mineralizacji ostatnich ludzkich zwłok złożonych do grobu.
2. Jeśli ze względu na interes publiczny jest wyjątkowo niezbędna likwidacja cmentarza przed upływem okresów wspomnianych w pkt. 1, odpowiedni terytorialnie urząd powiatowy powinien przeprowadzić i pokryć kosztami ekshumacji i przewiezienie ludzkich szczątków, jak i przewiezienie warstwy ziemi i trawnika z „łak pamięci” na inny, odpowiedni cmentarz.
3. Likwidacja grobów i grobowców uznawanych za pamiątki kultury wolno przeprowadzić wyłącznie po uprzednim pozbawieniu ich tytułu pamiątek kultury przez Ministerstwo Kultury. Likwidacja grobów i nagrobków uważanych przed wejściem w życie niniejszej ustawy za groby wojenne może być przeprowadzona po uprzednim rozpatrzeniu sprawy przez Ministerstwo Obrony.

4. Koszty prac wykonanych w związku z likwidacją cmentarza według § 20 akapit g) ppkt. 3), 5) i 6) pokrywa ten, w interesie którego nastąpiła likwidacja cmentarza.
5. W przypadku przekazania gminie nagrobków i grobowych urządzeń według § 20 akapit g) ppkt. 4), albo cennych przedmiotów według § 20 akapit g) ppkt. 5) gmina z takimi przedmiotami może postępować tak jak z rzeczami porzuconymi, o ile w ciągu roku nie zgłosi się właściciel, aby je przejąć.
6. Ponieważ zarządca cmentarza zobowiązany jest postępować według § 20 akapit g) pkt. 6), powinien zdjąć z „łęki pamięci” nadkład i przemieścić trawnik i warstwę ziemi do 10 centymetrów, a z „łęki” gdzie rozsypywane są prochy, do głębokości odpowiadającej najniższemu poziomowi rozsypanych tu szczątków ludzkich.

§ 25

Używanie prawa do grobu

1. Dzierżawa miejsca na grób /zwanej dalej „dzierżawą” wynika z umowy dzierżawnej o miejsce grobu zawartej między zarządcą cmentarza, jako podnajemcą, a najemcą /dalej „umowa dzierżawna”/. Umowa o dzierżawę musi mieć formę pisemną i musi określać wysokość opłat dzierżawnych i wysokość opłat za usługi wynikające z dzierżawy, o ile je *zarządca* świadczy.
2. W przypadku, gdy chodzi o dzierżawę miejsca grobu w postaci grobu, należy określić okres, na jaki zawiera się umowę, ustanowiony tak, aby od pochówku został dotrzymany okres mineralizacji ustalonej dla tego cmentarza, na którym znajduje się grób.
3. Dzierżawę miejsca na grób można negocjować w okresie poprzedzającym pochówek lub złożenie urny. Podnajem miejsca na grób jest zakazany.
4. *Zarządca* cmentarza zobowiązany jest w czasie trwania dzierżawy zapewnić dostęp do miejsca na grób i powstrzymać się od jakichkolwiek ingerencji do miejsca na grób, za wyjątkiem przypadku, gdy niezbędne jest bezzwłoczne zapewnienie bezpiecznego funkcjonowania cmentarza. O takiej przygotowywanej lub już dokonanej ingerencji, zarządca cmentarza powinien niezwłocznie /w formie pisemnej/ zawiadomić dzierżawcę.
5. Dzierżawca zobowiązany jest na koszt własny zapewnić utrzymanie wydzierżawionego miejsca na grób w stanie określonym przez umowę o dzierżawę i informować zarządcę cmentarza o wszystkich zmianach tych okoliczności, które uwzględnia się w ewidencji cmentarza.
6. Jeśli dzierżawcą jest osoba fizyczna, dzierżawa przechodzi na jej spadkobiorców. Jeśli dzierżawcą jest osoba prawna, dzierżawa przechodzi na jej prawnego następcę. Spadkobierca albo prawny następca dzierżawcy powinien przekazać zarządcy cmentarza nowe dane potrzebne do uwzględnienia w ewidencji cmentarza.
7. Zarządca cmentarza może odstąpić od umowy dzierżawnej, z wyjątkiem umowy o dzierżawę grobu, w którym nie upłynął ustanowiony okres mineralizacji, jeśli dzierżawca nie spłaci zadłużenia dzierżawy lub nie zwróci kosztów usług związanych z dzierżawą do 3 miesięcy od dnia, w którym otrzymał pisemne wezwanie od zarządcy.
8. *Zarządca* cmentarza powinien ostrzec na piśmie dzierżawcę o kończeniu się okresu dzierżawy co najmniej 90 dni przed jej ukończeniem. Jeśli nie jest mu znane miejsce stałego pobytu, albo siedziba dzierżawcy, poda tę informację do wiadomości publicznej na cmentarzu w sposób stosowany w tym miejscu, co najmniej na 60 dni przed ukończeniem ustalonego okresu dzierżawy. Jeśli dzierżawca przed upłynięciem ustalonego okresu dzierżawy, wystąpi z propozycją przedłużenia umowy dzierżawnej, *zarządca* może tę propozycję odrzucić jedynie w przypadku:

- a) dzierżawca nie spełnia swoich zobowiązań według ustępu 5
 - b) dzierżawca nie zwrócił długu dzierżawy, ani nie pokrył kosztów związanych z dzierżawą do 3 miesięcy od dnia gdy go do tego wezwał *zarządca*,
 - c) cmentarz ma zostać zlikwidowany według § 24 pkt. 1.
9. Jeśli po ukończeniu dzierżawy dzierżawca nie odbierze urządzeń nagrobnych włącznie z urną, *zarządca* cmentarza postępuje według § 20 akapit g) pkt. 4) i analogicznie pkt. 5).

ROZDZIAŁ IV – SANKCJE

§ 26

Czyny karalne

1. Czynu karalnego dopuścił się ten, kto:
 - a) przygotowuje ludzkie zwłoki osoby, która w momencie śmierci była *zarażona* niebezpieczną chorobą
 - b) przechowuje lub wystawia konserwowane lub zabalsamowane ludzkie zwłoki przed pochówkiem wbrew warunkom postawionym przez osobę, która konserwowanie lub balsamowanie, przeprowadziła
 - c) wystawia ludzkie zwłoki przed pogrzebem, za wyjątkiem ustanowionym w § 4 ustęp 1 akapit c),
 - d) usuwa z ludzkich zwłok nieusuwalne części,
 - e) rozporządza ludzkimi zwłokami napromieniowanymi radionuklidami wbrew zaleceniom Urzędu Państwowego ds. Bezpieczeństwa Jądrowego
 - f) dokonuje pochówku w inny sposób, niż przewidziano w § 2 akapit c) za wyjątkiem pkt. 3 według § 3,
 - g) przewozi ludzkie zwłoki wbrew wymogom ustanowionym w § 3,
 - h) nie utrzymuje porządku na miejscu grobu mimo pisemnego ostrzeżenia zarządcy cmentarza
 - i) prowadzi działalność reklamową usług pogrzebowych wbrew § 33 tej ustawy, lub
 - j) obchodzi się z ludzkimi zwłokami i ludzkimi szczątkami w sposób uwłaczający godności zmarłego lub poczuciu moralności społeczeństwa.
2. Za czyny karalne według pkt. 1 akapitu b) i c) wolno obciążyć grzywną do wysokości 20.000 koron czeskich , a za czyny karalne według pkt. 1 akapitu a), d), e), f), g), h), i), j) grzywną do wysokości aż do wysokości 50.000 koron czeskich .
3. O postępowaniu /rzecząmi mającymi/związek z działalnością karalną, o warunkach odpowiedzialności za działalność karalną i formach sądenia działalności karalnej decyduje szczegółowe zarządzenie.
3. Za działalność karalną w myśl ustępu nie uznaje się negocjacji na tematy w nim określone (jako naruszenie prawa ścigane według szczegółowych regulacji prawnych).

§27

Przy naruszeniu obowiązków spoczywających na osobach świadczących usługi pogrzebowe, *zarządzające* krematoriami, albo osoby przeprowadzające balsamowanie i konserwowanie postępuje się według szczegółowych regulacji prawnych

§28

1. Przy nadzorowaniu zarządu cmentarza i przy egzekwowaniu obowiązków nałożonych na *zarząd* cmentarza tą ustawą, o ile zarządza cmentarzem gmina, postępuje się

według szczegółowego przepisu prawnego.

2. Jeśli zarządzaniem cmentarzem zajmuje się zarejestrowany kościół lub związek religijny, wówczas zgodnie z niniejszą ustawą nadzór nad nim sprawuje odpowiedni urząd powiatowy, który stawia wymogi do spełnienia (uzgodnionych obowiązków).
3. Przy sprawowaniu nadzoru według pkt. 2 terytorialnie odpowiedni urząd powiatowy uprawniony jest do:
 - a) żądania przedłożenia mu informacji potrzebnych do sprawowania nadzoru i to w ustalonych terminach
 - b) żądanie spełnienia obowiązków ustanowionych niniejszą ustawą, zapewnienia zastępstwa na koszt zarządu cmentarza, jeśli nałożone na niego obowiązki może spełnić ktoś inny.
 - c) o ile spełnianie obowiązków o odczuwalnym znaczeniu nie jest uznawane za możliwe lub celowe należy według akapitu b) wymóc wypełnianie obowiązków drogą stopniowym nakładaniem kar w trybie administracyjnym; suma nałożonych kar nie może przewyższyć przewidywanych kosztów przy spełnianiu obowiązków według akapitu b)
 - c) w zasadniczych przypadkach można odstąpić od ponoszenia kosztów i obowiązków przez zarządcę cmentarza według akapitów b) i c).

Rozdział V - Postanowienia przejściowe i końcowe

§29

Postanowienia przejściowe

1. Świadczenie usług pogrzebowych lub *zarządzanie* krematorium na podstawie koncesji o działalności gospodarczej wydanych przed dniem wejścia niniejszej ustawy uważa się za świadczenie usług pogrzebowych i zarządzanie krematorium według tej ustawy. Osoba prawna lub fizyczna prowadząca działalność gospodarczą po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy na podstawie koncesji uzyskanych przed wejściem jej w życie powinna przedłożyć urzędowi gospodarczemu dokumenty wymienione w § 6 i 13 najpóźniej w ciągu trzech lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy; o ile wymagane dokumenty w ustanowionym okresie nie zostaną przedłożone, uprawnienia z nich wynikające przestaną obowiązywać. O ile urząd gospodarczy ustali, że przedłożone dokumenty nie są pełne, lub w sposób niedostateczny potwierdzają kwalifikacje zawodowe, a prawna lub fizyczna osoba w ustalonym terminie dokumentów tych nie uzupełni, albo przeszkód nie usunie, jej uprawnienia do sprawowania funkcji, po upływie czasu przeznaczonego na uzupełnienia lub usunięcia przeszkód, przestaną obowiązywać.
2. Uprawnienia do prowadzenia działalności gospodarczej w przypadku „*Zarządzanie cmentarzem*”, które według niniejszej ustawy nie są działalnością gospodarczą, przestaną obowiązywać po roku po wejściu w życie niniejszej ustawy.
3. Analogicznie jak w pkt. 1 postępuje się w przypadku wykonywania balsamowania lub konserwowania, o ile ta działalność gospodarcza była prowadzona przed wejściem w życie niniejszej ustawy w ramach koncesjonowanej działalności gospodarczej zakładów pogrzebowych lub *zarządzania* cmentarzami i krematoriami.
4. W okresie do dwóch lat od wejścia niniejszej ustawy *zarządca* cmentarza powinien przedstawić dotychczasowym użytkownikom miejsc na groby projekt umowy o dzierżawie miejsca na grób, o ile takie umowy nie są zawierane na piśmie. W przypadku jeśli dotychczasowy użytkownik miejsca na grób:
 - a) nie jest znany, nie są znane jego adresy lub adresy jego uprawnionych spadkobierców i dlatego nie można mu doręczyć projektu umowy dzierżawnej,

zarządca cmentarza jest zobowiązany najpóźniej do 24 miesięcy od wejścia w życie niniejszej ustawy na dostępnym dla publiczności miejscu na cmentarzu podać do wiadomości publicznej wezwania do zawarcia umowy dzierżawnej oraz miejsce (adres), gdzie dotychczasowy użytkownik lub jego przedstawiciel prawny ma się zwrócić, z ostrzeżeniem, że o ile umowa dzierżawna nie będzie zawarta do 30 miesięcy od wejścia w życie niniejszej ustawy, dotychczasowy użytkownik prawo do grobu straci.

- b) Odmówi zawarcia umowy dzierżawnej, albo do zawarcia umowy dzierżawnej nie dojdzie ze względu na jego brak zainteresowania wówczas jego dotychczasowe prawo do grobu straci moc obowiązującą po upływie 6 miesięcy od dnia odmowy zawarcia umowy dzierżawnej, albo po upływie 6 miesięcy od dnia, kiedy wręczono mu projekt umowy o dzierżawie miejsca na grób.
5. O ile w przypadkach przytoczonych w pkt. 4 od złożenia ludzkich zwłok nie upłynął ustanowiony okres mineralizacji dotychczasowy posiadacz prawa do grobu traci je z upływem tego okresu. Jeśli chodzi o nagrobki i pozostałe instalacje oraz cenne przedmioty znalezione w grobach i grobowcach, to dotychczasowe prawo do ich użytkownika straci swoją moc, gdy zgodnie z pkt. 4 *zarządca* cmentarza postępuje analogicznie jak przy likwidacji cmentarza.
6. W przypadku grobów i grobowców uznawanych przed wejściem ustawy w życie niniejszej ustawy jako groby wojenne prawo do nich przekazuje się bezpłatnie na czas nieokreślony.
7. Gminy, które przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, zarządzały cmentarzem albo bezpośrednio, albo za pośrednictwem innej osoby prawnej lub fizycznej są zobowiązane skorygować regulamin cmentarza podporządkowując go niniejszej ustawie i domagać się jego zatwierdzenia przez odpowiedni terytorialnie urząd powiatowy najpóźniej do 6 miesięcy od wejścia w życie niniejszej ustawy.
8. Państwowa jednostka organizacyjna, która w okresie poprzedzającym wprowadzenie w życie niniejszej ustawy zarządza cmentarzem, w okresie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy przekaże *zarządzanie* cmentarza tej gminie, na której znajduje się ten cmentarz.

§30

Jeśli o czymś nie decyduje niniejsza ustawa wówczas do regulacji prawnych stosunków między obywatelami należy zastosować kodeks cywilny.

ZMIANY W INNYCH USTAWACH

Częścią niniejszej ustawy są zmiany wprowadzone w innych ustawach:

- 1) *ustawie o reklamie i transmisjach radiowych i telewizyjnych wprowadzono nowy § 6a w następującym brzmieniu:*

§ 6a

1. Reklama świadczonych usług pogrzebowych, balsamowania i konserwowania, dokonywania oraz funkcjonowania cmentarza (zwanych dalej „Usługami pogrzebowymi”) może zawierać jedynie następujące dane:
 - a) nazwę firmy handlowej albo nazwisko i imię lub tytuł wykonawcy świadczeń pogrzebowych,
 - b) określenie zakresu czynności w pogrzebownictwie, w przypadku innych świadczonych

- usług,
- c) adres miejsca pracy przeznaczonego dla kontaktów z klientami,
 - d) numer telefonu i faksu, adresu poczty elektronicznej albo adresu internetowego,
 - e) czasu pracy dla klienteli,
 - f) firmowe logo lub inny znak graficzny,
2. Działalność reklamowa nie może być stosowana:
 - a) w pomieszczeniach placówek służby zdrowia albo zakładów opieki społecznej
 - b) dostarczana za pośrednictwem listów, ulotek, pocztą elektroniczną, albo inną adresową formą.
 3. W związku z informacją o śmierci nie wolno stosować jakiegokolwiek reklamy.
- 2) *Zmiana w Kodeksie Karnym ma następujące brzmienie:*

§ 202a

Bezczeszczenie ludzkich zwłok

1. Kto bez zezwolenia otworzy grób, albo grobowiec, albo urnę z ludzkimi szczątkami będzie ukarany pozbawieniem swobody na okres do dwóch lat, albo karą pieniężną.
2. Kto z cmentarza samowolnie zabierze ludzkie szczątki lub z ludzkimi szczątkami postępuje niezgodnie z ustawą będzie ukarany pozbawieniem swobody na okres do dwóch lat, albo karą pieniężną.
3. Pozbawieniem swobody do trzech lat będzie ukarany sprawca, który popełnił czyn określony w ustępie 1 lub 2 jako członek zorganizowanej grupy.

Niniejsza ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2002 roku.